

หลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย

และกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับ

INVESTIGATING MEASUREMENT AND PUNISHMENT FOR OFFENSES OF A
PERMANENT FACULTY MEMBER IN PRIVATE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTE:
A COMPARATIVE STUDY BETWEEN THAILAND AND LEAGUE OF ARAB STATES

เนติ ปิ่นมณี

Nati Pinmanee

Assistance to the President for Legal Affairs / Adjunct Instructor, Faculty of Law

Southeast Asia University

E-mail: pin.nati@gmail.com

Received May 19, 2023 & Revise May 31, 2023 & Accepted May 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วิเคราะห์หลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเปรียบเทียบระหว่าง หลักเกณฑ์การสอบสวนดังกล่าวของประเทศไทย คือ ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 กับหลักเกณฑ์การสอบสวนดังกล่าวตามกฎหมายของกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ ด้านการศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมการใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน 2551 มีข้อบกพร่องในประเด็นสำคัญบางประการ ได้แก่ ประเด็นสำคัญก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ประเด็นสำคัญในขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และประเด็นสำคัญ

ภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ฉะนั้น คณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดทำประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. ... เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวและใช้เป็นหลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต่อไป

คำสำคัญ : การสอบสวน, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน, บริการสาธารณะด้านการศึกษา

Abstract

This research is an analysis of the criteria in the investigation and punishment of lecturers of private higher education institutions by presenting a comparison between Thailand's criteria for such investigations i.e. the Commission on Higher Education Announcement re. Criteria and Methods for Investigating faculty members in private institutions of higher education dated September 25, B.E. 2551 (2008) and the criteria for such investigations in accordance with the laws of countries in the Arab League. The main concepts and theories used are concepts regarding the provision of public services in education by institutions of higher education, concepts regarding the protection of rights for lecturers of private institutions and concepts regarding the system to control the use of power of private institutions of higher education. It was found that there are certain errors in some of the important points of the Commission on Higher Education Announcement re. Criteria and Methods for Investigating faculty members in private institutions of higher education dated September 25, B.E. 2551 (2008), namely the important points prior to, during, and after the investigation to consider the punishment of the lecturer accused of wrongdoing. Therefore, the Commission on Higher Education which oversees the standards of education of private institutions of higher education should issue an Announcement re. Criteria and Methods for Investigating faculty members in private institutions of higher education (number 2) B.E. ... to correct those errors and this should henceforth be used as the criteria in the investigation and punishment of the offenses committed by lecturers at private institutions of higher education.

Abstract: Investigation, Private Higher Education Institution, Public Education Service

บทนำ

การจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้แก่พลเมืองนั้นถือเป็นภารกิจลำดับรองของรัฐ (Secondary Function) ที่รัฐอาจมอบหมายให้องค์กรที่มีความพร้อมจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา ดังกล่าวได้ ทั้งนี้ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2512 และได้มีการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 อันถือเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาโดยเอกชน จากนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และมีการพัฒนาเป็นพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2535) ที่ให้อำนาจสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดทำหลักสูตรต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาที่ออกโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะองค์กรกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นอกจากนี้ สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับ การดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วย เช่น ข้อบังคับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของอาจารย์ประจำในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ และยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดทำบริการการศึกษาเนื่องจากอาจารย์เป็นผู้เข้าร่วมหรือจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา โดยตรงกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฉะนั้น คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 24 (6) ประกอบกับมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ออกประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ซึ่งใช้ในกรณีอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนถูกกล่าวหาเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีตามนัยมาตรา 46 (3) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และอธิการบดีจะต้องจัดให้มีการสอบสวนความผิดดังกล่าว กรณีที่พบว่าอาจารย์มีความผิดจริงตามข้อกล่าวหา ย่อมนำมาซึ่งการออกคำสั่งเลิกจ้างอาจารย์ดังกล่าว เพราะกรณีนี้ถือได้ว่าอาจารย์ดังกล่าวเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีซึ่งจะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเป็นอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งโดยสภาพอาจถือได้ว่าคำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการเลิกจ้างนั้นเป็นการถอดถอนอาจารย์ออกจากตำแหน่งด้วย หากพิจารณาตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับดังกล่าว พบว่าประกาศฉบับนี้กำหนดโครงสร้างของหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน

คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้เป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง มูลความผิดของอาจารย์ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี คือ (1) การนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเองโดยมิชอบ (2) การล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาที่มีใช้คู่สมรสของตนเอง (3) เรียก รับ หรือยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากนักศึกษาหรือผู้รับบริการเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการใด (4) การเปิดเผยความลับ ของนักศึกษาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือจากความไว้วางใจโดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักศึกษา หรือผู้รับบริการ (5) การสอนหรืออบรมนักศึกษาเพื่อให้กระทำการที่รู้ถือว่าผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนศีลธรรม อันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง (6) เปิดเผยข้อสอบโดยมิชอบ

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ามูลความผิดดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะของอาจารย์ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและต้องเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของลูกศิษย์และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น การกำหนดมูลความผิดสำหรับกรณีที่อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีจึงมีความเหมาะสมแล้ว

ส่วนที่สอง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนความผิดของอาจารย์

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนความผิดของอาจารย์สามารถแบ่งได้เป็นสามกลุ่ม คือ (1) ขั้นตอนก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาธงอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น การกล่าวหาและการแจ้งข้อกล่าวหา รวมถึงการใช้สิทธิโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของอาจารย์ ที่ถูกกล่าวหาในลักษณะการตรวจสอบความถูกต้องของพยานหลักฐาน (2) ขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณา ธงอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น การกำหนดโทษและวิธีการลงโทษ (3) ขั้นตอนภายหลัง การลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น การให้ออกาสอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนความผิดของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าวซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดทำบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของอาจารย์ประจำ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมการใช้อำนาจบริหารตามกฎหมาย ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันการใช้อำนาจดังกล่าวต้องสามารถถ่วงดุลกับการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพ ของอาจารย์ประจำอย่างมีเหตุผล ในฐานะที่อาจารย์เป็นประธานแห่งสิทธิมิใช่วัตถุที่ถูกมุ่งหมายกระทำต่อ โดยอาจสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์การสอบสวนสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์

ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 มีสภาพปัญหาจำนวนสามประเด็น ดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาล่าสุดดังกล่าว ได้บัญญัติถึงการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนให้ชัดเจน มีการกล่าวหาและแจ้งข้อกล่าวหา มีการตรวจสอบความถูกต้องของพยานหลักฐาน รวมถึงการให้โอกาสในการนำพยานหลักฐานหรือที่ปรึกษากฎหมายเข้ารับฟังการสอบสวน อย่างไรก็ตามขั้นตอนก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหากระทำความผิดดังกล่าว จะต้องสอดคล้องกับสิทธิป้องกัน (Status Negativus) (RECHT-EINFACH, 2022) ของอาจารย์ต่อข้อกล่าวหาต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เกิดจากการใช้อำนาจบริหารตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ ประเด็นเกี่ยวกับการที่อาจารย์ดังกล่าวจะต้องได้รับพยานหลักฐานที่ใช้สนับสนุนการตั้งข้อกล่าวหาแก่ตนด้วยวิธีการที่ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ส่งพยานหลักฐานเหล่านั้น และต้องส่งพยานหลักฐานดังกล่าวไปยังอาจารย์ก่อนเริ่มกระบวนการสอบสวนเป็นระยะเวลาเท่าใด เพื่อให้อาจารย์สามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ของข้อกล่าวหาและจัดหาพยานหลักฐานเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัญหาที่ต้องศึกษาวิเคราะห์สำหรับการวิจัยฉบับนี้

ประเด็นที่สอง ปัญหาในการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาล่าสุดดังกล่าว มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยกำหนดให้มีการให้โอกาสในการคัดค้านกรรมการสอบสวน ต้องมีการประชุมคณะกรรมการสอบสวน ต้องมีการลงมติและนับคะแนนเสียงของคณะกรรมการสอบสวน ต้องมีการประชุมคณะกรรมการสอบสวน

อย่างไรก็ตามโทษสำหรับอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดยังไม่มี ความชัดเจนว่าโทษดังกล่าวจะมีลักษณะอย่างไร และมีความหนักเบาของโทษตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์กระทำความผิดของอาจารย์ตามหลักความได้สัดส่วนอย่างไร ซึ่งหลักความได้สัดส่วนเป็นหลักการย่อยของหลักนิติธรรมที่ได้มีการบัญญัติไว้ตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่วางหลักให้การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ฯลฯ

อีกทั้งตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว ยังมิได้บัญญัติถึงการแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหา และองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกจากกัน ซึ่งหากสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อำนาจตามมาตรา 34 (2) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ออกข้อบังคับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนว่าด้วยหลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในลักษณะที่บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหา อาจได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บุคคลนั้นย่อมมีความไม่เป็นกลางทางอัตวิสัย (Subjective Impartiality) ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพของอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาได้ต่อไป

ตลอดจนตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว มิได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดให้มีเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้สิทธิป้องกัน (Status Negativus) ของอาจารย์ต่อข้อกล่าวหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอันถือเป็นการใช้อำนาจบริหารตามกฎหมาย เนื่องจากเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์นั้น ถือเป็นข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญที่อาจารย์ต้องนำไปวิเคราะห์และจัดหาพยานหลักฐานของตนเพื่อใช้หักล้างข้อกล่าวหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ

หากพิจารณาจากเหตุผลและหลักกฎหมายข้างต้นประกอบกัน อาจกล่าวได้ว่าปัญหาในการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะต้องทำการวิเคราะห์ศึกษาในปัญหาย่อยสามปัญหา ได้แก่ ลักษณะของโทษที่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์กระทำความผิดของอาจารย์ การแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหา และองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการจัดให้มีเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์

ประเด็นที่สาม ปัญหาภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว บัญญัติว่ากรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ลงโทษอาจารย์ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีจะต้องมีการให้ออกาสอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้กำหนดให้มีองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์จำนวนสององค์กร คือ คณะกรรมการคุ้มครองการทำงานประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีการบัญญัติไว้ตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีการบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ฉะนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของอาจารย์ที่ถูกลงโทษ

รวมถึงเพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจบริหารตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงต้องกำหนดในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าวให้ชัดเจนว่า ว่าองค์กรใดมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

รวมถึงประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงมาตรการเกี่ยวกับการคงอยู่ของการลงโทษเลิกจ้างอาจารย์ผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีไว้ในทะเบียนประวัติบุคลากร ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงหากอาจารย์ดังกล่าวได้ปฏิบัติงานในฐานะอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่เพราะคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ ของอาจารย์ถือเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของบริการสาธารณะด้านการศึกษา

หากพิจารณาจากเหตุผลและหลักกฎหมายข้างต้นประกอบกัน อาจกล่าวได้ว่าปัญหายากหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะต้องทำการวิเคราะห์ศึกษาในปัญหาย่อยสองปัญหาได้แก่ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำซึ่งถูกลงโทษเนื่องจากเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีว่าต้องอุทธรณ์ไปยังองค์กรใด และการลบประวัติของอาจารย์ซึ่งถูกลงโทษเนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีออกจากทะเบียนประวัติบุคลากรสามารถกระทำได้หรือไม่เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และหลักเกณฑ์การสอบสวนและลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของหลักเกณฑ์การสอบสวนและลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับและประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญก่อนการสอบสวนเพื่อลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ประเด็นสำคัญในขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และประเด็นสำคัญภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

4. เพื่อเสนอแนะปรับปรุงประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์การสอบสวนคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยมีลักษณะที่ถ่วงดุลกันระหว่าง

ประสิทธิภาพของบริการสาธารณะด้านการศึกษา และการคุ้มครองสิทธิของคณาจารย์ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมีเหตุผลที่สมควร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความ คำพิพากษา และเอกสารอื่น ๆ รวมทั้งส่วนที่มีใช้กฎหมาย เช่น หลักการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ปรัชญาการอุดมศึกษา เป็นต้น รวมถึงการค้นคว้าจากเว็บไซต์ (Web Site) ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาศึกษาวิจัยทางกฎหมายในเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ หาบทสรุป และข้อเสนอแนะ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้ปรับใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจกล่าวได้ว่าการบริการสาธารณะด้านการศึกษาถือเป็นภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการบริการสาธารณะดังกล่าวถือเป็นภารกิจลำดับรอง (Secondary Function) (สมยศ เชื้อไทย, 2556) ดังนั้น รัฐจึงอาจมอบหมายให้เอกชนที่มีความพร้อมทางด้านการศึกษาจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาได้ ทั้งนี้รัฐได้มอบอำนาจบริหารตามกฎหมายให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา แต่เนื่องจากอำนาจบริหารตามกฎหมายนั้นมีลักษณะเป็น “กฎ” หรือ “คำสั่งทางปกครอง” ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะฝ่ายปกครองสามารถใช้ผูกนิติสัมพันธ์ฝ่ายเดียวกับอาจารย์ประจำ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่รัฐต้องการ เพราะอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ที่จัดทำหรือเข้าร่วมจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยตรง อย่างไรก็ตามเมื่ออาจารย์ประจำอยู่ในฐานะพลเมืองและเป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของบริการสาธารณะด้านการศึกษา การตรากฎหมาย ระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสอบสวนและการลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำนั้นจึงต้องคำนึงถึงหลักสิทธิเสรีภาพของพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิป้องกัน (Status Negativus) (วรพจน์ วิศวพิชญ์, 2562) ที่อาจารย์ประจำจะต้องมีสิทธิแสดงพยานหลักฐานของตนเพื่อโต้แย้งข้อกล่าวหาต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กล่าวหาว่าอาจารย์ประจำได้กระทำความผิดตามกฎหมาย ระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน รวมถึงความเป็นกลางของคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จะมีหน้าที่สืบสวนข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหา หรือสอบสวนความผิดเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ ทั้งในด้านภววิสัย (Objective Impartiality) หรือ อัตวิสัย (Subjective Impartiality) (พัชฌา จิตรมัทธมา, 2565) ส่วนการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นฐานความผิด และการกำหนดระดับโทษที่อาจารย์ประจำได้กระทำผิดตามกฎหมาย ระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นั้น ย่อมต้องเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2562) ที่คำนึงถึงความเหมาะสมของมาตรการสอบสวนและการลงโทษแก่อาจารย์ประจำว่าหากจะต้องกระทำลงไป แล้วทำให้บริการสาธารณะด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้จริงตามหลักการย่อยที่เรียกว่า หลักความเหมาะสม ขณะเดียวกันความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่อาจารย์ประจำที่ถูกลงโทษต้องคำนึงถึงประโยชน์ ของประสิทธิภาพบริการสาธารณะที่ดีขึ้นในระดับที่ได้สัดส่วนกันไปด้วย ตามหลักการย่อยที่เรียกว่า หลักความ ได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ ตลอดจนต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการกำหนดฐานความผิดและระดับ โทษที่จะใช้แก่อาจารย์ประจำด้วย ตามหลักการย่อยที่เรียกว่า หลักความจำเป็นอย่างไรก็ตามการที่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้อำนาจทางบริหารตามกฎหมายออกคำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำย่อมต้องถูก ตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว ทั้งโดยการจัดให้มีระบบการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษนั้นภายในฝ่ายปกครอง และหากอาจารย์ประจำไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้นก็ต้องกำหนดให้อาจารย์ประจำมีสิทธิที่จะฟ้องคดี ต่อองค์กรตุลาการตามระบบตุลาการของแต่ละประเทศ ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรมในระบบศาลเดียว หรือศาล ปกครองในระบบศาลคู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของอาจารย์ประจำที่อาจได้รับความกระทบกระเทือน จากการใช้อำนาจบริหารตามกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับที่ดีตามที่รัฐตั้งเป้าหมายไว้

ผลการวิจัย

หากพิจารณาจากเหตุผลและหลักกฎหมายที่ได้ปรับใช้เพื่อวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ การสอบสวนและลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังที่กล่าวมา ในเบื้องต้น อาจสรุปได้ว่าประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ที่ใช้สำหรับมูลกรณีความผิดที่คณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ซึ่งจะทำให้อาจารย์ดังกล่าว ขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจำต้องลงโทษเลิกจ้างซึ่งถือเป็นโทษที่ร้ายแรงแก่อาจารย์นั้นได้เพียงสถานเดียว โดยไม่อาจลงโทษ ที่ไม่ร้ายแรงต่ออาจารย์ดังกล่าวได้

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสอบสวนและลงโทษสำหรับความผิดของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นสำคัญก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ยังขาดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาและการแจ้งเอกสารสนับสนุนข้อกล่าวหาให้แก่อาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมาย ระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ถือเป็นกรณีที่ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิป้องกัน (Status Negativus) ของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ดังกล่าวต้องใช้ข้อเท็จจริงในกรณีที่ตนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมาย โทษและเอกสารที่ใช้สนับสนุนการตั้งข้อกล่าวหาต้องมีรายละเอียดอย่างไร เพื่อทำการวิเคราะห์และจัดหาพยานหลักฐานของตนสำหรับใช้โต้แย้งหักล้างข้อกล่าวหาได้อย่างตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ รวมถึงกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับได้มีการวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาและการแจ้งเอกสารสนับสนุนข้อกล่าวหาในกรณีดังกล่าว โดยกำหนดว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและเอกสารสนับสนุนฯ ให้แก่อาจารย์ที่ถูกกล่าวหาทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 - 20 วัน ก่อนวันที่นัดทำการสอบสวน จึงควรนำหลักเกณฑ์นี้มาปรับใช้กับประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษานับดังกล่าว

ประเด็นที่สอง ประเด็นสำคัญในขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ซึ่งใช้บังคับสำหรับกรณีที่อาจารย์มีมูลกรณีแห่งความผิดคือความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี อันถือได้ว่าอาจารย์ผู้นั้นขาดคุณสมบัติของการเป็นคณาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามนัยมาตรา 46 (3) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำต้องลงโทษอาจารย์โดยการออกคำสั่งเลิกจ้างซึ่งถือเป็นโทษที่ร้ายแรงได้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษานับดังกล่าวยังมีได้กำหนดโทษเลิกจ้างให้มีความชัดเจนว่าเป็นการเลิกจ้างโดยจ่ายค่าชดเชย หรือการเลิกจ้างโดยไม่จ่ายค่าชดเชย โดยพิจารณาจากความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์กระทำความผิดของอาจารย์ ส่วนในเรื่องของการแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหาและองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ซึ่งเป็นไปตามหลักความเป็นกลาง (Concept of Neutrality) อันจะประกันได้ว่าการใช้อำนาจบริหารตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อพิจารณาโทษอาจารย์เกิดจากองค์กรเจ้าหน้าที่ที่มีความเป็น

กลางในทุกชั้นตอนนั้น ก็ได้มีการบัญญัติแยกองค์รดังกล่าวไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับนี้ รวมถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดให้มีเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิป้องกัน (Status Negativus) ของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์จะต้องใช้เหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษเพื่อทำการวิเคราะห์และจัดหาพยานหลักฐานสำหรับการโต้แย้งคำสั่งลงโทษดังกล่าวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับดังกล่าวเช่นกัน จึงควรนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแยกองค์รที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหาและองค์รที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ รวมถึงหลักเกณฑ์การจัดให้มีเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับ (League of Arab, 2022) มาปรับใช้กับประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับดังกล่าว

ประเด็นที่สาม ประเด็นสำคัญภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 วางหลักให้มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในทำนองเดียวกับกลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับที่วางหลักให้มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าวไปยังองค์รที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งนั้น แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยประกอบกับประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับดังกล่าวซึ่งกำหนดมูลกรณีแห่งการกระทำความผิดของอาจารย์ที่เป็นเหตุให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเลิกจ้างอาจารย์ดังกล่าวไว้ คืออาจารย์มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักให้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษเลิกจ้างอาจารย์ไปยังคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามนัยมาตรา 97 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มิใช่อุทธรณ์คำสั่งเลิกจ้างดังกล่าวไปยังคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานประจำสถาบันอุดมศึกษาตามนัยกฎกระทรวง ว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549 ฉะนั้น เพื่อให้เป็นไปตามหลักความชัดเจนของการใช้อำนาจทางปกครอง (Principle of Administrative) จึงควรระบุงค์รที่มีหน้าที่รับวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยการออกคำสั่งเลิกจ้าง คือ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้ชัดเจนในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาฉบับดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นองค์กรกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีอำนาจตามมาตรา 24 (6) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่วางหลักว่าคณะกรรมการการอุดมศึกษามีอำนาจหน้าที่ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อปรับปรุงประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ในประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และประเด็นภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด รายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนก่อนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ยังมิได้มีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง การแจ้งข้อกล่าวหาและการแจ้งเอกสารสนับสนุนข้อกล่าวหาให้แก่อาจารย์ที่ถูกกล่าวหาภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้อาจารย์ดังกล่าวมีเวลามากเพียงพอที่จะวิเคราะห์ถึงพยานหลักฐานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งใช้สนับสนุนการตั้ง

ข้อกล่าวหาแก่ตน รวมถึงอาจารย์สามารถใช้ระยะเวลาดังกล่าวเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อโต้แย้งหักล้างข้อกล่าวหาของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฉะนั้น ควรปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ดังนี้

เดิม: “4. มีการกล่าวหาและการแจ้งข้อกล่าวหา”

เปลี่ยนเป็น: “4. มีการกล่าวหาและการแจ้งข้อกล่าวหาโดยต้องจัดส่งเอกสารสนับสนุนข้อกล่าวหาไปยังคณาจารย์ก่อนวันกำหนดนัดสอบสวนความผิดไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน”

ประเด็นที่สอง ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

1) ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ยังมิได้กำหนดโทษที่จะใช้บังคับแก่อาจารย์

ซึ่งมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องลงโทษโดยมีคำสั่งเลิกจ้างเนื่องจากอาจารย์ดังกล่าวขาดคุณสมบัติแห่งการเป็นอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามนัยมาตรา 46 (3) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แต่อย่างไรก็ตามการลงโทษโดยการมีคำสั่งเลิกจ้างอาจารย์จะต้องสอดคล้องกับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ที่อาจารย์มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

ฉะนั้น ควรปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว ดังนี้

เดิม: “11. ต้องกำหนดโทษและวิธีการลงโทษ”

เปลี่ยนเป็น: “11. โทษมีสองระดับคือ การเลิกจ้างโดยจ่ายค่าชดเชย หรือ เลิกจ้างโดยไม่จ่ายค่าชดเชย”

2) ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว มิได้บัญญัติเกี่ยวกับการแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหาและองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ ซึ่งในกรณีที่บุคคลทำหน้าที่ในองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนความผิดของอาจารย์ด้วย จะทำให้เกิดความไม่เป็นกลางทางอัตวิสัยขององค์กรเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งใช้อำนาจบริหารตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพิจารณาโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหา

ฉะนั้น จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว ดังนี้

เพิ่มเติม: “ต้องจัดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนมูลความผิดตามข้อกล่าวหาและองค์กรสอบสวนความผิด โดยบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เพียงองค์กรเดียว”

3) ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว มิได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้มีเหตุผลในการออกคำสั่งลงโทษอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิป้องกันของอาจารย์ฯ เนื่องจากอาจารย์จะไม่ทราบถึงเหตุผลที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ประกอบดุลพินิจในการลงโทษตน ทำให้อาจารย์ไม่อาจแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อโต้แย้งหักล้างคำสั่งโทษได้อย่างตรงประเด็น

ฉะนั้น จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว ดังนี้

เพิ่มเติม: “ต้องระบุเหตุผลที่ใช้พิจารณาสนับสนุนการลงโทษ”

ประเด็นที่สาม ประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนภายหลังการลงโทษอาจารย์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิด

1) ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนคณาจารย์
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2551 ยังมิได้กำหนดถึงองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัย
อุทธรณ์คำสั่งลงโทษอาจารย์ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีซึ่งต้องได้รับโทษเลิกจ้าง
ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดให้มืองค์กรที่รับวินิจฉัยคำสั่งอุทธรณ์ลงโทษ
อาจารย์ได้สององค์กร อย่างไรก็ตามเมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วว่าองค์กรที่มีสิทธิวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งเลิกจ้าง
อาจารย์ประจำในกรณีดังกล่าว ได้แก่ คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มิใช่คณะกรรมการคุ้มครองการทำงานประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ตามที่บัญญัติไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงาน
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549

ฉะนั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าวให้มีความชัดเจน
เกี่ยวกับองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเลิกจ้างแก่อาจารย์ ดังนี้

เดิม: “14. ให้โอกาสอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ”

เปลี่ยนเป็น: “14. ให้ระบุวิธีการและระยะเวลาที่จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษไปยังคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา”

2) ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว มิได้บัญญัติถึงการลบบรรทัดการลงโทษ
อาจารย์ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ซึ่งจะต้องได้รับการลงโทษเลิกจ้าง
อย่างไรก็ตามหากอาจารย์ดังกล่าวได้ปฏิบัติหน้าที่คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่ ย่อมถือเป็น
ผู้ที่มีส่วนสำคัญในประสิทธิภาพของบริการสาธารณะด้านการศึกษา เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้จัดทำ
หรือเข้าร่วมจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวกับสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง จึงควรบันทึกประวัติการลงโทษ
อาจารย์ดังกล่าวไว้ในทะเบียนประวัติบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง
แก่สถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่ที่อาจารย์จะเข้าร่วมปฏิบัติงาน

ฉะนั้น จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังกล่าว ดังนี้

เพิ่มเติม: “ต้องไม่ลบบรรทัดการลงโทษเลิกจ้างที่ได้รับไว้ในทะเบียนประวัติบุคลากร”

เอกสารอ้างอิง

- League of Arab. (2022). *League of Arab Status*. Retrieved from <http://www.lasportal.org/ar/pages/default.aspx>
- RECHI-EINFACH. (2022). *status negativus*. Retrieved from <https://www.recht-einfach.schule/definitions/status-negativus>
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2535). *สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). *หลักพื้นฐาน สิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พัชณา จิตรมहिมา. (2565). *ความเป็นกลางในการพิจารณาทางปกครอง เปรียบเทียบแนวคำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐและหลักความเป็นกลางตามกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส*. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=345>
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). *ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สมยศ เชื้อไทย. (2556). *หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.